

Wilma Schepers, hoofdredacteur van BBMP en auteur voor KIDDO, legt Josette Hoex een aantal vragen voor over de nieuwe IKK-regels over babyopvang. Josette is pedagoog en adviseur en werkt bij het Nederlands Jeugdinstituut (NJI). Op het Babycongres op 20 maart in de Reehorst geeft ze samen met haar collega Su'en Verweij een workshop met de titel: Wet IKK: een zegen of een vloek voor 0-jarigen?

Veranderingen IKK: Wordt het echt beter voor de baby's?

Op 1 januari 2018 is de Wet Innovatie Kwaliteit Kinderopvang (IKK) van kracht geworden. De wet is bedoeld om de kwaliteit van de kinderopvang te verhogen en het aantal regels in de kinderopvang te verminderen. Een paar maatregelen in de wet vragen meer voorbereidingstijd. Daarom is de invoeringsdatum voor deze maatregelen uitgesteld tot 1 januari 2019.

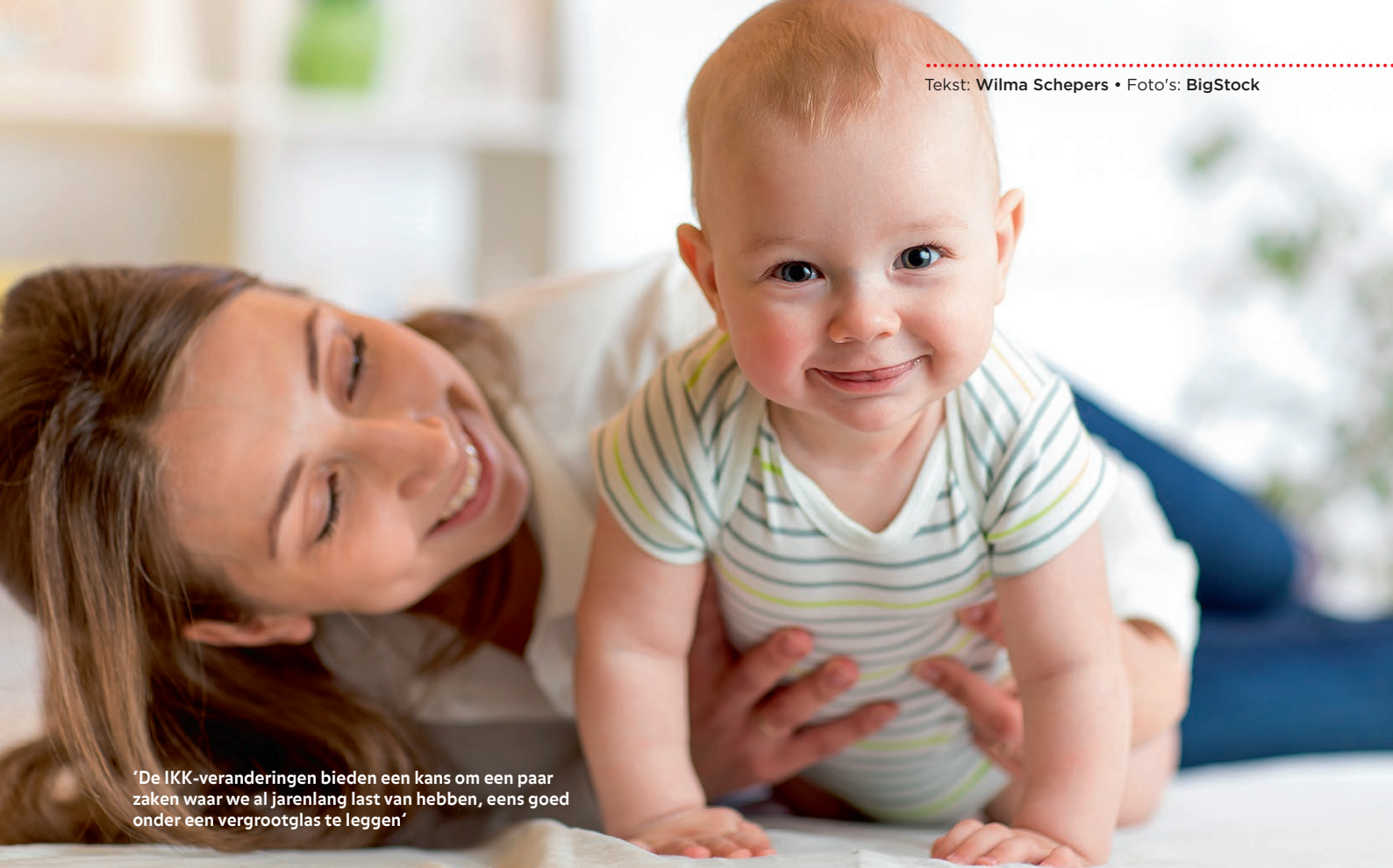
Op de website www.veranderingenkinderopvang.nl kun je lezen wat er allemaal gaat veranderen en wanneer. Op de pagina 'IKK in het kort voor pedagogisch medewerkers' vind je een beschrijving van de vier belangrijkste thema's van de wet:

1. Ontwikkeling van het kind staat centraal
2. Veiligheid en gezondheid
3. Stabiliteit en pedagogisch maatwerk
4. Kinderopvang is een vak

Op deze pagina's bespreken we de komende KIDDO's een thema uit de IKK waarvan wij denken dat het bij pedagogisch medewerkers vragen zal oproepen. We leggen deze voor aan een deskundige. Deze keer gaat het over de babyopvang. De veranderingen in de regels rond babyopvang staan onder het thema 'Stabiliteit en pedagogisch maatwerk'. De belangrijkste veranderingen zijn het vergroten van de beroepskracht/kindratio (bkr) voor baby's ('meer' medewerker per baby) en het 'vaste-gezichtencriterium'. In de toelichting staat: De beroepskracht-kindratio voor baby's (nuljarigen) gaat van 1 pedagogisch medewerker op 4 baby's naar 1 pedagogisch medewerker op 3 baby's. Het vaste-gezichtencriterium voor baby's (nuljarigen) wordt aangescherpt. In een groep met een of twee pedagogisch medewerkers geldt dat een baby maximaal twee vaste gezichten mag zien. In een groep met drie of vier begeleiders geldt dat een baby maximaal drie vaste gezichten mag zien. De invoeringsdatum is 1 januari 2019.

Zijn de veranderingen van IKK in de opvang van baby's eigenlijk goed voor baby's? Moeten we er blij mee zijn dat deze veranderingen eind van dit jaar ingevoerd worden?

Josette Hoex: 'Nou, dat hangt ervan af aan wie je het vraagt. Het is maar goed dat het nog even duurt voordat de nieuwe regels ingevoerd worden. Dan hebben we de tijd om nog eens goed met elkaar te praten over hoe we met die regels de babyopvang beter kunnen maken. Ook hebben de regelmakers van het ministerie nog even de tijd om de regels aan te passen als we dat nodig vinden. Mensen uit het veld geven heel verschillende antwoorden als ik hun vraag wat zij van de nieuwe regels vinden. Er zijn twee "partijen": aan de ene kant zijn er de pedagogen en pedagogisch medewerkers. Die zijn blij met de nieuwe eisen want de pedagogen weten uit onderzoek dat het groter maken van bijvoorbeeld de pm'er/kind-ratio een positieve invloed heeft op de kwaliteit van de kinderopvang. De pedagogisch medewerkers weten uit eigen ervaring dat ze meer tijd en aandacht hebben voor de kinderen als zij minder kinderen onder hun hoede hebben. Aan de andere kant staan de kinderopvangondernemers. Zij zien ertegen op de

'De IKK-veranderingen bieden een kans om een paar zaken waar we al jarenlang last van hebben, eens goed onder een vergrootglas te leggen'

babyopvang anders te moeten organiseren. Een andere ratio betekent dat de opvang duurder wordt – er zijn immers minder kinderen per medewerker. Ook is het ingewikkeld om het te organiseren in de bestaande situatie. Groepsruimten zijn ingericht voor bijvoorbeeld 8 baby's. Moet je nu in zo'n groepsruimte 6 baby's en 2 medewerkers plaatsen? Dan wordt die ruimte opeens een stuk duurder en kunnen er ook minder kinderen opgevangen worden. Misschien kun je in die ruimte ook 9 kinderen met 3 medewerkers plaatsen? Maar mag dat van de inspectie en wordt het niet veel te druk in die groep? De nieuwe eisen brengen heel veel praktische problemen met zich mee. Als ik met een manager of directeur spreek, gaat de rekenmachine aan. Dan volgen er ingewikkelde rekensommen met aantallen kinderen van 0 jaar en aantallen kinderen van 1 tot 1,5 jaar, met verschillende groepsgrootte, horizontale of verticale groepen, met 2, 3 of 4 medewerkers op een groep. Je gaat je dan afvragen of al die rekensommen ervoor zullen zorgen dat de pm'ers echt meer tijd zullen krijgen voor de baby's.'

Dat klinkt wel een beetje zorgelijk. Wat moeten en kunnen we voor 1 januari 2019 doen om ervoor te

zorgen dat de opvang van baby's echt beter wordt?

Josette: 'Ik denk echt dat IKK heel veel mogelijkheden biedt voor betere babyopvang. De IKK heeft vijf nieuwe regels die daarbij helpen: de grotere ratio, het vaste-gezichten-criterium, de specialistische babyopleiding, de coaching en het mentorschap (coaching en mentorschap hebben we in resp. KIDDO 1 2018 en KIDDO 6 2017 besproken, red.). Het zou zonde zijn als we nu niet een echte stap vooruit zouden maken. Ik moet denken aan wat een locatiemanager zei: "Het is een kans voor de kinderopvang om een paar zaken waar we al jarenlang last van hebben, eens goed onder een vergrootglas te leggen. Dit is het moment om serieus werk te gaan maken van een stabiele en daardoor betere pedagogische omgeving voor kinderen!" Daarom moeten we komend jaar met elkaar gaan praten: pedagogen, pedagogisch medewerkers, managers, directeuren en de mensen van het ministerie die de regels bedacht hebben. In de kindercentra moeten de teams in overleg met het management: hoe gaan we dit doen, wat vind jij, en jij, hoe kijken jullie ertegen aan? In de sector moeten pedagogen en directeuren het gesprek zoeken met het ministerie. Afgelopen zomer was ik op een ledenbijeenkomst van de Brancheorganisatie Kinder-

opvang. Die was behoorlijk heftig. Op een bepaald moment vroegen de mensen zich zelfs af waarom het voor baby's eigenlijk beter was als er een grotere ratio verplicht wordt. Ik heb toen samen met collega's van het NJI het initiatief genomen om de discussiepunten eens op een rijtje te zetten. Eerst hebben we de wetenschappelijke onderzoeken bij elkaar gezet. Er is wetenschappelijk bewijs genoeg dat laat zien dat baby's gebaat zijn bij een grotere ratio! We hebben ook een aantal mensen uit de sector geïnterviewd, managers en pedagogen. Wat zij ons vertelden, hebben we verwerkt in een paper. In dit paper geven we aan over welke onderwerpen we nog eens flink moeten doorpraten. We geven adviezen aan ondernemers, de sector, het ministerie en we stellen vragen aan wetenschappers. We hopen dat dit paper aanleiding geeft tot meer discussie. Samen moeten we toch goede oplossingen kunnen bedenken en regels die daarbij passen?'

Kun je voorbeelden geven van problemen waar we wat langer over na moeten denken?

Josette: 'In de nieuwe regels van IKK wordt gesproken over nuljarigen. Nu is het in de meeste kinderdagverblijven zo dat in de babygroep kinderen bij elkaar zitten tot ➤

'In de kinderopvang is werken met baby's een vak apart, een vak dat speciale kennis en vaardigheden vraagt'

1,5 en soms wel tot 2 jaar. Dat betekent dat voor een aantal baby's de ratio van 1 pm'er op 3 baby's geldt, en dat voor de oudere baby's de ratio van 1 op 4 geldt. Dat worden ingewikkelde rekenommen! En hoe ga je dat doen in verticale groepen? Ik voorzie dat de verleiding wel groot wordt om "creatief te gaan rekenen". Dan gaat al het denkwerk niet zitten in "hoe maken we het het best voor de baby's" maar in "hoe zorgen we ervoor dat we het zo voordelig mogelijk kunnen organiseren". Ik zou het liefst zien dat de overheid aan alle opvangorganisaties de verplichting oplegt dat baby's opgevangen moeten worden in een babygroep – dus geen verticale groep met oudere kinderen - en dat in een babygroep kinderen opgevangen worden van 0 tot 1 jaar of van 0 tot 1,5 jaar, net wat er besloten wordt. Als het een wettelijke eis is hoeven ondernemers hierop niet met elkaar in (prijs)concurrentie. De overheid moet dan ook wel regelen dat er voor babyopvang een hogere vergoeding komt. Het is immers duurder geworden. Als je deze duidelijkheid geeft, zijn al die rekenommen niet meer zo nodig. Werken aan betere kwaliteit gebeurt dan ook echt voor en in de groep voor wie dit bedoeld is: de baby's!
Tegelijkertijd lijkt het me dan ook heel aan-

trekkelijk voor pm'ers om babyspecialist te worden. Babyleidsters moeten nu al verplicht extra scholing gaan volgen. Dat is goed. De NCKO-monitor laat zien dat onze babyleidsters fantastisch zijn, ze scoren hoog op zorgzaamheid en ze zijn heel liefdevol. Maar als het gaat om ontwikkelingsstimulering kan het wel beter. Ik moet denken aan de discussie in het onderwijs over het specialisme voor kleuters. In het onderwijs gaat men steeds meer zien dat werken met kleuters een "vak apart" is. In de kinderopvang is werken met baby's ook een vak apart, een vak dat speciale kennis en vaardigheden vraagt. Een risico zie ik in de vraag of die hogere ratio wel iets gaat opleveren voor de baby's en er niet vooral voor zorgt dat de pm'ers minder werkdruk ervaren. Pm'ers hebben het hartstikke druk, ook op de babygroepen.

Ook de vakbonden zeggen dat de werkdruk in de kinderopvang best hoog is. Als pm'ers meer tijd hebben omdat ze minder kinderen hebben om voor te zorgen, kunnen ze die tijd ook gaan besteden aan een beetje rustiger poetsen en opruimen. Daar schiet een baby niets mee op. Op dat probleem kan ik twee antwoorden bedenken. Het eerste is dat pedagogisch coaches (ook een IKK-maatregel) er echt voor gaan zorgen dat pm'ers de extra tijd ook aan de baby's besteden, door pm'ers er zich van bewust te laten worden van hoe zij hun tijd indelen en besteden. Een andere mogelijkheid zie ik in de aanwezigheid van huishoudelijke ondersteuning. Die kan er ook voor zorgen dat pm'ers hun handen vrij hebben voor echte interactie met de kinderen en meer tijd hebben om met hen te spelen en hen in hun ontwikkeling te stimuleren. Tot slot zou ik willen dat de kinderopvang tijd krijgt om te experimenteren met verschillende manieren. Dan moet je natuurlijk ook goed onderzoeken wat die experimenten opleveren. We weten heel veel over goede kinderopvang, maar we weten nog lang niet alles. Van experimenten op de werkvloer valt nog heel veel te leren! ◀

Meer weten?

Op het Babycongres van 20 maart in Utrecht verzorgen Josette Hoex en Su'en Verweij een discussie om met jou in gesprek te gaan over babyopvang. Hoe kunnen we met de IKK-veranderingen de kwaliteit van babyopvang verbeteren? Kijk voor meer info en aanmelden op www.babycongres.nl